

«бабою Варкою» – подругою та служницею видатної поетеси.

Щоб передати багатогранність таланту письменниці, мало одного стенда. Але, зважаючи на невеликий простір музею, юні дослідники намагалися окреслити основні тенденції творчості Лесі Українки.

Четвертий розділ «Невмирущість „Лісової пісні”» присвячено визнанню у світі безсмертної драмифеєрії. Розкрити велич геніального твору допомагають ілюстрації до видань, сцени з балету і драматичних постановок. Емоційний ефект створює панно «Лукаш і Мавка» за ілюстрацією художника В. Касіяна. Серед експонатів – книга-картина «Лісова пісня» видавництва «KnigLi», подарована випускниками школи 2017 р.

П'ятий розділ «В граніті та бронзі» присвячено вшануванню пам'яті великої поетеси. На слайдах розміщено світлини пам'ятників Лесі Українці у Луцьку, Ковелі, Львові, Києві, Новограді-Волинському, Сурамі, погруддя у с. Колодяжне. У ході екскурсії можна ознайомитися з подробицями перебування Лесі Українки в цих місцях.

Доповнює екскурсію фото газетних вирізок з інформацією про поетесу, твори учнів, книги письменників, з якими велося листування, листи видатних людей.

У музеї діють віртуальні виставки «А скільки їй звірялося в любові» (поети Волині про Лесю Українку), «Лауреати премії імені Лесі Українки», «Магія її обличчя» (знімки, портрети, картини, присвячені Лесі Українці).

Експонати музею зібрано учнями, вчителями, колишніми випускниками та батьками школи. Серед них є й оригінальні. Це листування з лауреатами премії імені Лесі Українки, ювілейна медаль, значки.

Доповнює експозицію куточок народознавства (предмети побуту жителів сіл Скулин і Білин Ковельського району), який допомагає зрозуміти епоху, в яку жила поетеса, якими речами користувалися, який носили одяг.

Музей є творчою майстернею і лабораторією, де народжуються нові проекти, які формують сучасну освічену, духовно багату, ініціативну особистість.

Висновки. Музейна діяльність учнів школи сприяє формуванню активної життєвої позиції, розширенню світогляду й вихованню пізнавальних інтересів і здібностей у пошуковій, дослідницькій діяльності, оволодіння практичними навичками. Члени ради музею проводять тематичні дослідження, готують літературні композиції та семінари, організують конкурси читців поезії. Щороку в музеї реалізуються літературно-мистецькі проекти до дня народження Лесі Українки: «Минуще все, лиш слово не мине», «Лесина світлиця», «Статися словом пора». У дружній атмосфері проходять зустрічі в літературній кав'ярні «Звуки й барви в поезії Лесі Українки», «Мрії зламане крило», «Рідна земля виколисує свого Співця». Радою музею надано відповідні матеріали для проведення заходів з нагоди вшанування пам'яті поетеси.

Отже, за допомогою шкільного віртуального музею сучасне покоління має думати широко, мислити самостійно, вміти аналізувати події.

Література

1. Віртуальний музей міста Звягель (Новоград-Волинський). URL: <https://www.zviahel.info/>
2. Віртуальний музей. Національний музей Тараса Шевченка. URL: museumshevchenko.org.ua/page...
3. Структура та формальні моделі віртуального музею. URL: vlp.com.ua/files/12_1.pdf

УДК 94-051 (477.82)

О. В. Томаченко,

кандидат історичних наук, начальник гуманітарного відділу
Заборольської сільської ради Луцького району Волинської області

Історична пам'ять про людину: Микола Косач — знаний і незнаний

Репрезентовано життєвий досвід М. П. Косача (1884–1937 рр.). Показано, що усвідомлення особистістю власного життєвого шляху результує його суб'єктивну картину, яка може бути представлена через наповненість певними подіями. Увагу звернуто на важливу роль історичної пам'яті у зміцненні національної ідентичності та самосвідомості українського суспільства.

Ключові слова: історична пам'ять, с. Колодяжне, громадський діяч, Микола Косач, маєток.
Tomachenko O. V. Historical Memory of a Person: Mykola Kosach – Known and Unknown.

The life experience of Mykola Kosach (1884–1937) is presented. It is shown that personality's awareness of his own life path results in his subjective picture, which can be represented through the fullness of certain events. It is focused on the important role of historical memory in strengthening the national identity and self-awareness of Ukrainian society.

Key words: historical memory, Kolodiazhne, public figure, Mykola Kosach, estate.

Постановка проблеми. Для сучасного українського суспільства характерним явищем –

попри усі перешкоди на цьому шляху – залишається відродження забутих сторінок

вітчизняної історії, тобто повернення йому історичної пам'яті.

Формування історичної пам'яті тісно пов'язане з історичним мисленням. Властивість останнього полягає в тому, що воно є ретроспективним, превентивним і перспективним одночасно. Отже, воно віддзеркалює минуле, теперішнє і майбутнє.

Життєвий шлях особистості на сьогодні – одна з найпоширеніших міждисциплінарних проблем, нею опікуються різні науки: філософія, психологія, етнографія, історія, соціологія тощо.

Незаперечним фактом є те, що життєвий шлях особи за всієї його неповторності значною мірою відтворює певні нормативні взірці «життєвого розпису», характерного для суспільства, в якому вона живе.

Мета нашої статті – репрезентувати життєвий шлях Миколи Косача, українського громадського діяча кінця XIX – першої половини XX ст., представника старовинного українського християнського роду.

Виклад основного матеріалу. Пам'ять – одна з психічних функцій і видів розумової діяльності, призначена зберігати, накопичувати та відтворювати інформацію. Впродовж свого життя людина в пам'яті фіксує чимало різних подій та фактів. Деякі з них пам'ятає більше, деякі менше, інші забуває і згодом знову пригадує, що цілком закономірно. Щодо історичної пам'яті, то вона дає змогу зберегти відомості про певні події, факти, що раніше замовчувались або фальшувались, проте відіграли вагомий роль у минулому нації, генетично відклалися у свідомості, були наділені позитивними чи негативними смислами. Іншими словами, історична пам'ять порівняно з історичними знаннями в оцінці минулого виступає спрощеним колективним сприйняттям, з одного боку, а з іншого – це спогади індивіда, що вписуються в рамки його особистого життя. Такі «дві пам'яті» часто взаємно проникні. Сьогодні науковці, які досліджують історичну пам'ять, виокремлюють її рівні: загальноетнічний (національний), локальний (окремі етнічні групи), особистісний.

На рубежі другого і третього тисячоліть поняття «історична пам'ять» стає головним семантичним орієнтиром спрямованості особистості в минуле. Однією з причин звернення до концепту «історична пам'ять» стало підвищення уваги до спогадів жертв найбільших трагедій XX століття – Голокосту, сталінських репресій, інших етнічних і політичних геноцидів [6, с. 112], а також вивчення регіональної історії, біографій історичних постатей краю.

Л. Зашкільняк пояснює термін «історична пам'ять» як «здатність людського розуму зберігати індивідуальний досвід міжлюдських взаємин і формувати на підставі цього досвіду уявлення про історію як таку та своє місце в ній. Фактично історична пам'ять – це наявна інформація для соціальної ідентифікації особистості і спільноти» [5, с. 156].

Однак сьогодні не існує єдиного усталеного трактування поняття «історична пам'ять». Це викликає дискусії серед вітчизняних і зарубіжних науковців з питань взаємозв'язку історичної пам'яті й духовного

світу особистості. Та попри всю різноманітність тлумачень, учені єдині у тому, що історична пам'ять пов'язана із внутрішньою потребою особистості, з її знанням про минулу соціальну реальність, що є складовою духовної культури. Варто відмітити, що змістом пам'яті є не стільки факти минулого, скільки образи цих фактів, точніше – їх оцінкові уявлення певною особистістю, які пов'язані з історичним мисленням, історичною свідомістю та історичною самосвідомістю.

На сучасному етапі українського суспільства особливої уваги заслуговують постаті краю – як відомі, так і маловідомі. Стає зрозумілим, що з «олюдненням історії» пов'язана її відкритість до зовнішнього світу – на циркуляцію побутових навичок, ідей та світоглядних, освітніх вартостей поміж представниками різних спільнот [13, с. 15]. Специфічною рисою вивчення історії рідного краю є безпосередній зв'язок з подіями повсякденного життя в минулому. Завдяки цьому маємо відчуття, як жив городянин чи селянин кілька років тому, які книги читали пращури, про що мріяли, що зі скарбниці людської мудрості витримало випробовування часом [3, с. 53].

Кожна людина на землі «проходить свій життєвий шлях», наділена покликанням і талантом. Так і Микола Косач, український громадський діяч кінця XIX – першої половини XX ст., рідний брат Лесі Українки, прожив життя, в якому переплелись дитинство і юність, радість і смуток зрілих років, спогади та нездійсненні мрії, які були пов'язані з власними можливостями і зовнішніми чинниками.

Микола Петрович Косач народився 3 вересня 1884 р. в Колодяжному, в кімнаті «великого» будинку. Новонародженого охрестили 4 січня 1887 р. в Свято-Миколаївській церкві с. Волошки. Хрещеними батьками були Микола Лисенко і дружина голови Ковельського з'їзду мирових посередників Марія Карташевська [4, арк. 2]. Раннє дитинство другого в родині Косачів хлопчика минуло в теплій, світлій атмосфері. Микола ріс оточений ласкою та любов'ю батьків, брата й сестер. У родині його називали пестливо-здрібнілими іменами та прізвиськами: Кухота, Кухоточка, Кох, Кохія, Кукота, Миколочка, Микось, Микунько та ін.

З особливим «настроєм» до Миколи ставилася Леся. За маленьким потішним Микосем вона особливо тужила, коли доводилося покидати свій дім, сад і виїжджати з Колодяжного в інші краї. Щоразу слала йому привіти, а інколи, «цілючи всіх», особливе почуття виявляла до наймолодшого члена сім'ї: «...а надто Кахоточку голубочку, татаренятко мое любе, щиро цілую і ще бахчисарайську нову сумку обіцяю», – писала з Євпаторії у листі до матері від 9 липня 1891 р. [11, с. 94].

Кожен самостійний крок, кожне досягнення Миколки, про які повідомляли в листах батьки або сестри, викликали в найстаршій сестри захоплення й радість. Напевно, її листи читали дитині – батькам неважко було вловити їхній дидактичний підтекст. Посіяв, наприклад, Микось на своїй грядочці редьку – Леся хвалить: «будем їсти», або: «Я дуже рада, що Микось

вивчився плавати, а то було зовсім бог зна що, як голова переважувала. Бо як таки хлопець і щоб не вмів плавати» [11, с. 256].

Хлопець мав схильність і до музики. «Ніхто якось не думав про те, щоб учити грати на фортепіано Миколу, – згадувала сестра Ольга, – а тітка Олександра в цей свій приїзд почала його вчити, а тепер вчить сестра Ольга і не нахвалиться його охотою і здатністю до цієї науки» [7, с. 273].

Згадувала сестра Ізидора: «Микола був здоровий, міцний хлопчик, м'якого характеру, ніяковів з дорослими, але в дитячому товаристві досить балакучий і дотепний. Любив природу, завжди мав у себе диких тварин і доглядав їх дуже пильно. Як мав десять років, то вже добре їздив верхи і свого коня сам доглядав, любив і жалував його так, що, бувало, їде кудись, а як зобачить десь дуже гарну траву при дорозі, то зіспе, розгнуде й попасе коня. На Шевченковому святі у нас в родині він сам за своїм вибором декламував вірш „Гей у мене був коняка...” Захоплювався пригодницькою лектурою і героїкою» [9, с. 165].

Свого другого сина батьки з першого класу віддали до школи, сподіваючись, що в Київській четвертій гімназії, у якій директором був їхній знайомий Микола Стороженко, син здобуде кращу освіту, ніж із домашніми вчителями. Навчався Микола нерівно: то без іспитів переходив до наступного класу, то надолжував шкільні прогалини з репетиторами. Раптове переселення з тихого села у гамірне багатолюдне місто не могло не відбитися на внутрішньому житті вразливого хлопчика. Спочатку він уникав товариства, замкнувся у собі. «Микось ще не звик до городських звичаїв, багато чого боїться і смущається. Як побачить скількох гімназистів, переходить на другий бік вулиці. Оксана сміялася з цього, а він: „І ти б тікала, коли б тебе міноноскою називали”. Так назвав його якийсь гімназист» [7, с. 310]. Пізніше, побачивши на морі міноносці, Леся згадає цей випадок і запевнить вразливого брата, що між ним і міноноскою жодної схожості немає.

З часом його авторитет серед гімназистів зріс, Микола почав займатися спортом, захопився велосипедними гонками. Серед гімназійної молоді знайшов приятелів-однодумців, зокрема земляка В'ячеслава Липинського. Обоє були членами громади середньошкільників, до якої належали учні київських чоловічих і жіночих гімназій, Колегії Павла Галагана, реальних училищ і Київської духовної семінарії. Микола Галаган у спогадах про цю громаду періоду 1900–1902 рр. називав Миколу Косача серед інших відомих у майбутньому громадсько-політичних діячів – В'ячеслава Липинського, Бориса Матюшенка, Володимира Чехівського, Насті Грінченко, Світозара Драгоманова, Лева Юркевича [2, с. 93].

Найбільше хвилювала Леся за внутрішній душевний стан юного Миколи, одночасно безмежно раділа, коли між нею і братом налагоджувалися нормальні взаємини, зникало певне відчуження.

Леся у листі до сестри Ольги від 20 жовтня 1904 р. з Києва писала: – «Микунька якось „розговорився”

зо мною і тепер часто розказує про свої справи й інтереси, радиться де в чому і взагалі відноситься з довір'ям. Через те я його більше пізнала і до певної міри бачу вже, який він. Славная Микуня! Шкода тільки, що його думка не завжди поспіває за вчинками, а життя не жде і не дає йому потрібного для думання часу, через те він не раз сам признається, що в душі він сам ще не рішив того, в чому приходиться переконувати і підтримувати інших, покладаючи на те немало енергії. Але се, здається, не з одним так діється. Та все-таки шкода. При нагоді стараюсь допомогти йому думати, але се діло тонке, і я стережуся всякого нахрапу та менторства, щоб равлик знов не сховався в черепашку. Та вже добре й те, що ми „познайомились”, – мене каменем гнітила наша „незнайомість» [12, с. 115–116].

Виріс Микола надзвичайно оригінальною та симпатичною постаттю – чесним, щедрим і гуманним. Проте, одержавши старанне «косачівське» виховання, був натурою роздвоєною, не зреалізував повністю своїх можливостей.

У 1903 році Микола Косач закінчив гімназію і вступив до Київського політехнічного інституту. Студентом захопився ідеями соціал-демократів, цікавився соціалістичною літературою і в Київському окружному комітеті партії мав псевдо Яким.

Юрій Косач у короткій батьковій біографії писав, що той іще 1904 року був членом Київського окружного РСДРП. «Брав участь у студентських демонстраціях і заворушеннях; у роки реакції вів революційну діяльність на Волині, був учасником координаційних з'їздів і конференцій РСДРП і ППС» [8, с. 9].

Відомо, що під час обшуку на квартирі Косачів у ніч на 17 січня 1907 р. поліція знайшла 121 брошуру політичного змісту. На вісімдесяти з них стояли ініціали «Н. К.» – «Николай Косач» [10, с. 271]. Власник цих видань перебував тоді на іншій квартирі. Заарештували сестер – Ларису й Ольгу.

Здобувши фах інженера-агронома, у 1912 році він оселився в родинному маєтку в Колодяжному, служив повітовим агрономом у Ковельському повіті й членом повітової земської управи (1912–1914 рр.), а згодом її головою. Тоді ж мав намір виставити свою кандидатуру до губернської думи, та змінив плани через обшуки в нього і його найближчого приятеля Володимира Просяниченка.

Юрій Косач у біографії батька також зазначав про його участь у світовій війні: Миколу Косача двічі відзначили «за хоробрість на передових лініях Західного фронту в 1915 і 1916 рр.». 1917 року він – «голова Ради робітничих і солдатських депутатів Прифронтової (Сарненської) округи». «Влітку того ж року – Житомирський, а згодом Ковельський комісар. Делегат від Волині на т. зв. „Державну нараду”, в Москві, влітку 1917 р. Восени 1918 р. арештований німецько-гетьманською владою за діяльність проти окупантів разом з іншими діячами Волині – М. Луцкевичем, М. Кухаренком і ін. В 1919 р. ув'язнений польською окупаційною владою. В 1920 р. – комісар при штабах XIV і XVI корпусів Червоної армії

в Рівному і Ковелі для територій, визволених від білопольської окупації» [8, с. 9].

Після Жовтневого перевороту адміністративний апарат, призначений Тимчасовим урядом, перестав діяти і влада перейшла до Української центральної ради та її адміністрації. Відтак Косач активно долучився до поширення «Просвіти». Так, у 1920 році надав безпроцентну позичку в сумі 5 тис. марок ковельській «Просвіті», будучи її засновником і головою. Постійно дбав про поповнення просвітянських бібліотек Волині книжками, звертався по допомогу до сестри Оксани, яка жила у Чехословаччині.

Згодом захоплено організовував кооперацію. За гетьманату був членом повітової ради. Разом із дружиною Наталією організував у Ковелі притулок для дітей-сиріт.

Микола Косач не припиняв культурно-просвітницьку діяльність у роки польської окупації Західної України. З його ініціативи загальні збори Ковельської повітової «Просвіти», які відбулися 9 лютого 1926 р., ухвалили надати їй ім'я Лесі Українки. Відомо, що завдяки його старанням постали «Просвіти» у Мацієві та Колодяжному. В цей період він підтримував ділові контакти з сенаторкою Оленою Левчанівською.

У цій атмосфері боротьби за національне політичне й культурне відродження Микола й Наталія Косачі виховували сина Юрія (1908 р. н.). У складних обставинах формувався світогляд допитливого й обдарованого юнака, який успадкував від батька не лише шляхетне походження, а й почасті характер.

У біографії Миколи Петровича є ще одна цікава сторінка. На початку 1920-х він, хрещений після народження у православній вірі, разом із сином Юрієм прийняв греко-католицтво, виразивши таким чином протест проти політики «обрусіння» населення, що провадила Російська православна церква на українських землях [1, с. 88].

У 1920-х – 1930-х рр. Микола Косач займається маєтковими справами, які стали причиною постійного його перебування з родиною в Колодяжному. Він з великою активністю взявся до господарювання, оскільки успадкував частину маєтку та отримав від матері повноваження на оренду її частини землі, юридично став господарем маєтку так званої другої групи (до 1000 га), що означало належність до середнього статку землевласників. Микола намагався втримати старі традиції, не змінюючи загального вигляду обійстя й родинних звичок. Займався улюбленими справами: відновлював будівлі, впорядковував садибу, налагоджував стосунки з родичами, спілкувався з односельчанами.

Згодом у помічники він запросив на Волинь свого найближчого товариша Володимира Просяниченка, випускника природничого факультету Університету Св. Володимира, який згодом став управителем маєтку. Перебудова та розвиток господарства змусили

Миколу вдатися до кредиту, що був не вигідним, але потрібним для проведення меліорації, якою сподівався покращити якість землі.

Руйнівні наслідки воєнних дій змусили власника рекультивувати маєток, що неминуче зобов'язувало брати нові кредити. До цього спонукала й аграрна реформа, яку запровадила відроджена польська держава. Та як довго міг тривати розквіт господарства, важко визначити, бо економічна криза кінця 1920-х – початку 1930-х років стала новим, найважчим і вирішальним випробуванням для господаря. Він зневірився в собі, втратив будь-який інтерес до земельних справ.

В останні роки життя М. Косач викладав на вечірніх курсах при колодяженській школі. З новим запалом узявся він до цієї роботи, котра давала йому можливість прилюдно зустрічатися з громадою, особливо з сільською молоддю.

Особисте життя Миколи Косача складалось не дуже вдало. Восени 1907 року він одружився з Наталією Дробишевою (Дробиш). Уже з перших років подружнього життя Наталія не поділяла інтересів чоловіка, пов'язаних із господарюванням, прагла незалежності у виборі своїх зацікавлень. У родині до Миколиної дружини була деяка настороженість та неприязнь.

Відтак Наталія Косач жила то в Києві, то в Ковелі, то в Луцьку, а згодом залишила Миколу Петровича заради іншого. Від рідних Косача відділяли державні кордони. Єдиний син Юрій, якого за політичні погляди переслідувала польська влада, після двох судових процесів та ув'язнення мусив залишити Волинь і оселитися в Європі.

Інженер-агроном, донедавна власник великого маєтку, активний громадський діяч, нащадок славного роду, Микола Косач доживав свій вік у самотності й бідності. Мешкав у горішній кімнаті «сірого» будинку (кімната, побудована спеціально для Олени Пчілки, яка хотіла мати перед собою неозорий краєвид із вікна).

Микола Петрович Косач помер 16 липня 1937 р. А наступного дня його провели в останню путь – на цвинтар, де він і досі спочиває у затишку столітніх дубів, навіки залишившись у Колодяжному, де народився, успадкував від батька маєток і вважав найкращим місцем на світі.

Висновки. По-різному можна сприймати зміни в Косачевих політичних поглядах і віровизнанні, аналізувати його стосунки з рідними, та зрозуміло одне – у кожному окремому випадку він керувався лише національною ідеєю, нестримною любов'ю до рідних і близьких, до своєї малої батьківщини.

Сьогодні синтез історико-краєзнавчих досліджень, вивчення локальної, регіональної історії, пам'яток історії та культури, життя і діяльності окремих людей відкриває нові горизонти розуміння минулого і сучасного.

Література

1. Борисюк Т., Денисюк І. Таємниці Запруддя: [Про Лесю Українку]. Жовтень. 1987. № 6. С. 85–91.
2. Галаган М. З моїх споминів (1880–1920 рр.). Київ: Темпора, 2005. 656 с.
3. Гирич І. Якої реорганізації потребує шкільна історія? *Історія в школах України*. 2008. № 10. С. 51–53.
4. Держархів Волинської обл. Ф. 35, оп. 2, спр. 860, арк. 2.

5. Зашкільняк Л. Історична пам'ять і соціальні функції історії у сучасному світі. *Україна – Європа – Світ*. Вип. 2: Міжнар. зб. наук. пр. Серія: історія, міжнародні відносини / гол. ред. Л. М. Алексієвець. Тернопіль: Вид-во ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2009. С. 156–158.
6. Киридон А. Концепт „історична пам'ять”: варіативність дефініціювання. *Україна – Європа – Світ*. Вип. 3: [Міжнар. зб. наук. пр.]. Серія: історія, міжнародні відносини / гол. ред. Л. М. Алексієвець. Тернопіль: Вид-во ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2009. С. 112–116.
7. Косач-Кривинюк О. Леся Українка: хронологія життя і творчості. Нью-Йорк, 1970. 926 с.
8. Косач Ю. Коні для Андибера. Нью-Йорк: За синім океаном, 1963. 30 с.
9. Лариса Петрівна Косач-Квітка (Леся Українка): Біографічні матеріали. Спогади. Іконографія / авт. проекту і вст. ст. Т. Скрипка. Нью-Йорк; Київ: Факт, 2004. 447 с.
10. Сарбей В. Протокол жандармського обшуку на квартирі Лесі Українки в Києві. *Леся Українка: Публікації. Статті. Дослідження*. Київ: Наук. думка, 1984. С. 262–291.
11. Українка Леся. Збір. творів: у 12 т. [редкол.: Є. С. Шаблювський (голова) та ін.]. Київ: Наук. думка, 1978. Т. 10: Листи (1876–1897) / [упоряд. та прим. В. В. Яременка; ред. тому М. Д. Бернштейн]. 541 с.
12. Там само. Т. 12: Листи (1903–1913). 696 с.
13. Шкільна історія очима істориків-науковців: матеріали робочої наради з моніторингу шкільних підручників історії України / упоряд. Н. Яковенко. Київ: Вид-во ім. Олени Теліги, 2008. 128 с.

УДК 821.161.2-2 (477.82)

Л. Л. Барановська,

аспірант Київського міжнародного університету, заступник директора з науково-методичної роботи КЗ «Ковельська міська гімназія імені Олени Пчілки»

Волинські мотиви в дитячих п'єсах Олени Пчілки

Проаналізовано змістовий пласт драматичних текстів Олени Пчілки, призначених для дітей, із вказівкою на жанрову специфіку. Акцент зроблено на твори, у яких простежуються волинські мотиви, пов'язані з темою біженців.

Ключові слова: драматичні твори, дитячий театр, діти-біженці, волинська міфологія.

Baranovska L. L. Volyn Motives in Children's Plays by Olena Pchilka.

This article gives the analysis of a range of Olena Pchilka's dramatic texts for children according to their specific genres. All these texts are focused on Volyn motives connected with refugees.

Key words: dramatic texts, children's theatre, refugees, Volyn Mythology.

Постановка проблеми. Про Олену Пчілку як драматурга ми знаємо зовсім мало. Щоправда, у пам'яті багатьох закарбувалася інформація про те, що маленькі Михайлик та Леся Косачі частенько під маминим керівництвом ставили п'єси у сірому будиночку в Колодяжному. Там навіть і досі залишилася мінісцена, яка пам'ятає різдвяні колядки та веснянки у виконанні косачівських дітей. Сьогодні виникла гостра потреба пізнати Олену Пчілку як педагога-драматурга, яка через театральне дійство навчає маленьких українців гуманізму та патріотизму.

Метою статті є ознайомлення з драматичним творчим здобутком Олени Пчілки, адресованим українським дітям, адже цього року виповнюється 170 літ з дня народження берегині косачівського роду.

Виклад основного матеріалу. На схилі років Олена Пчілка активно взялася до написання дитячих

п'єс, яких вона у друкованому вигляді за життя побачила лише три. Саме Гадяч, той родинний край побіля Зеленого Гаю, став колись драматичної творчості великої матері великих дітей. Вона бралася за інсценізації, музичні дитячі п'єси, оперети, оригінальні драматичні твори з використанням віршів, пісень, байок, ігор, обрядових танців, примовлянь.

Про це нам допомогла дізнатися книга «Український дитячий театр», упорядником якої є Лариса Мірошніченко. Вона видала тексти Олени Пчілки окремою книгою під егідою Інституту літератури ім. Т. Шевченка. У вступній статті науковець зауважує: «Доробок Олени Пчілки в царині дитячого театру за своєю системністю, органічністю, художнім втіленням концепції національного виховання – явище унікальне в українській дитячій літературі» [3, с. 6]. На жаль, деякі дитячі п'єси, як стверджує дослідник Петро Одарченко,